

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiunilor oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sânt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“; érá banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
--	--	--

Pedagogia în academia de științe din Berlin.

Profesorul și membrul Academiei regesci de științe din Berlin, dl *Dilthey*, într'un tractat „Despre posibilitatea unei științe pedagogice de valoare generală“, căruia i-a dat cetire în una din ședințele acelei Academii*) zice la un loc: „Cultura, perfecțiunea, dezvoltarea, fericirea omului, privitye dintr'un punct de vedere filosofic mai înalt, sânt ținta tuturor instituțiilor. Întru cât însă Pedagogia e chemată a face să se realizeze aceste stări, ea e ținta supremă practică, la care trebuc să conducă Filosofia“. Am citat aceste cuvinte ale numitului profesor și academician pentru a face să se vază importanța, ce se dă pedagogiei din partea savanților germâni. Și faptul în sine, că în supremul areopag al științei germâne s'a sulevat cestiunea Pedagogiei încă e o dovadă din cele mai eclatante, că lumea învățată din Germania se ocupă de Pedagogie cu un interes tot atât de viu, ca și de celelalte științe. De altminterlea lucrul acesta nu e nou, căci în Germania încă din secolul trecut și în parte chiar din secolul al șeptesprezecelea cestiunile pedagogice au fost cestiuni de prima ordine, cu cari se ocupau spiritele cele mai înalte și cari făceau partea cea mai însemnată din opiniunea publică. Nu poate fi prin urmare nici o mirare, deacă Pedagogia a ajuns astăzi a fi considerată ca având dreptul și ea de a se număra între științe. Dl *Dilthey*, făcând Pedagogiei onoarea de a-i cunoaște dreptul acesta, distinge în mod favorabil Pedagogia cultivată în școala lui *Herbart* față de alte sisteme pedagogice, cari încă se bucură de bun renume, precum e d. e. sistemul pedagogic al unui *Spencer*, *Bain* și al altora, — un fapt acesta, pe care-l relevăm aici cu o satisfacțiune cu atât mai mare, cu cât și noi sântem atașați acelei școale și lucrăm acum de un lung șir de ani la răspândirea Pedagogiei Herbartiane între români.

*) A se vedea: Sitzungsberichte der Berliner Academie der Wissenschaften vom 19. Juli 1888.

În cele ce urmează vom face o scurtă dare de seamă asupra interesantelor aprețieri, căroro dl *Dilthey* dă expresiune eloquentă în citatul seu tractat, relativ la Pedagogia școalei lui *Herbart*.

Asupra dezvoltării istorice a Pedagogiei dl *Dilthey* emite următoarele aprețieri prea juste. *Baco*, *Descartes* și soții lor au întemeiat Didactica secolului al șeptesprezecelea, ale cărei idei fundamentale sânt: există un mers natural al formării și dezvoltării inteligenței și acela pleacă dela experiență la adevăruri abstracte, dela limba vie la regulile ei, dela împrejurimea imediată a copilului la orientarea lui în lume. Sistemul acesta natural de învățământ, dezvoltat mai departe prin *Commen*, *Rousseau*, *Basel-dow* și *Pestalozzi* în secolul al optsprezecelea, au servit drept basă, pe care între alții *Schwarz* și *Niemeyer* și-au întemeiat sistemele lor de Pedagogie. Dar în acele sisteme numiții pedagogi n'au făcut decât a ordina și sistemisa esperințele timpului anterior dintr'un punct de vedere moral și a le aduce în nex cu teoria așa numitelor „facultăți spirituale“, despre cari dl *Dilthey* cu tot dreptul zice că, pe cât timp a servit ca basă Pedagogiei, aceasta nu putea da pentru educațiune decât nesce îndreptări foarte superficiale și sterile. *Herbart* este, căruia îi atribue și dl *Dilthey* meritul neperitoriu de a fi delăturat pentru prima oară acca teorie netrebnică și a fi aflat basa psihologică pentru Didactica secolului al șeptesprezecelea și optsprezecelea, făcând astfel începutul unei Pedagogii științifice.

După cum se scie teoria „facultăților spirituale“, ce datează încă dela *Aristotel*, a fost înlocuită de *Herbart* prin o teorie cu totul originală, după care ideile se consideră ca forțe primitive, din ale căror relațiuni celelalte fenomene ale vieții spirituale, adecă sentimentele și nesuintele și prin urmare și voința se desvoaltă oare-cum ca consequențe naturale. Amintind de reforma aceasta radicală, ce s'a introdus de *Herbart* în Ps.chologie, dl *Dilthey* zice,

că aceea, precum și adevărat este, a rezultat din necesitățile Pedagogiei; de oare-ce *Herbart*, ca pedagog, în dezvoltarea teoriilor sale psihologice a avut continuu înaintea ochilor practica educațiunii și prin urmare din aceasta a și primit cele mai puternice motive de a căuta baze sigure, științifice, pentru Pedagogie. Poate că împrejurarea aceasta și e cauza, că azi nu există Psihologie, carea ar fi în stare să facă Pedagogiei așa mari servicii ca Psihologia cultivată în școala lui *Herbart*. Se poate prin urmare susține, că numai cu privire la Psihologia *Herbartiană* s'a stabilit și adevărul, că Pedagogia are să devină o psihologie aplicată, seau, după o altă versiune, că Psihologia este baza Pedagogiei.

Academicianul *Dilthey* însă, pe când recunoaște, că teoria despre *idei* și în general despre inteligență din Psihologia *Herbartiană* este o basă științifică deplin satisfăcătoare pentru Pedagogie, pe atunci obsearvă, că unele părți din acea Psihologie și anume cele ce se refer la *sentimente* și *nesuințe*, nefiind încă deplin explorate, nu sânt până acum nici precisate de ajuns: un lucru prea natural acesta, de oare-ce Psihologia empirică, tractată de școala *Herbartiană* după metoda științelor exacte, este una din științele cele mai tinere și pe baza principiilor deja stabilite i-se adaug zilnic îmbunătățiri. Cât pentru fenomenele, ce constituiesc viața noastră spirituală, și nexul lor causal, dl *Dilthey* nu se deosebesce aproape întru nimic de școala *Herbartiană*. Astfel și după densusul viața spirituală constă din cunoscutele fenomene, ale căror procese se condiționează unele pe altele: *ideile* fiind, prin cari cunoaștem realitatea, *sentimentele*, prin cari se arată valoarea ce o dăm obiectelor cunoscute, și *nesuințele*, în cari se termină seria, prezentându-se ca tot atâtea tendențe de a obține, de a realiza ceva.

Venind acum la întrebarea: întru cât e posibilă o știință pedagogică de valoare generală, dl *Dilthey* zice, că, pentru a deslega întrebarea aceasta, trebuie să se distingă bine între aceea ce poate fi demonstrat în mod strict științific și prin urmare are o valoare recunoscută în general, și între ceea ce nu are valoare decât într'un cerc restrâns. De valoare generală însă poate fi numai ceea ce pretutindena și în aceeași formă reese din natura generală a omului. De aci urmează, că prescripțiile formale ale Pedagogiei, ce-și au baza lor în Psihologie, va să zică în știința despre însușirile generale și preste tot egale ale sufletului omenesc sânt și trebuie să fie recunoscute în general. În partea aceasta prin urmare Pedagogia se poate privi ca o știință de valoare generală. Eară ce privesc conținutul culturii, ce prin educațiune e de a se da oamenilor, Pedagogia trebuie să se acomodeze după instituțiunile, moravurile și vederile fie-cărui popor, precum acelea s'au dezvoltat în decursul istoriei lui. Relativ la ținta educațiunii dl *Dilthey* deci nu admite posibilitatea de a se stabili în Pedagogie nici o țesă

de valoare generală, pentru-că, după-cum afirmă, deși Etica prezintă formule și idealuri pentru educațiune, acelea însă nu sânt recunoscute de toți oamenii, judecata morală neavând o valoare generală, precum are judecata logică și matematică.

Punctul din urmă este unicul punct esențial, în care dl *Dilthey* se deosebesce de *Herbartianii*. Acestia, după cum din Pedagogia sistemisată de ei se poate vedea, pun drept țintă educațiunii: formarea în elev a unui caracter moral-religios, care e postulat de asemenea de Etica filosofică și de Doctrina religiunii creștine, fiind considerat ca idealul cel mai înalt și mai demn al personalității omenesci și prin urmare ca un ideal, care pentru valoarea sa absolută, intrinsecă, are să se realizeze cât numai se poate în toți oamenii fără nici o deosebire. *D. Dilthey* însă, ca toți pozitivistii, neținând seamă de idealuri preste tot și prin urmare nici de idealul arătat, pretinde, că ținta educațiunii are să fie de a face pe elev să obțină perfecționarea proceselor sale spirituale în coerența lor naturală, pe baza culturii în mijlocul căreia trăește, care e variată după timp și loc și deci chiar și la unul și același popor poate să varieze în decursul istoriei lui.

Dar, precum este învederat, punându-se educațiunii o astfel de țintă vagă și nedeterminată, tinerețea poate să fie condusă în dezvoltarea ei de a-și însuși o cultură cu elemente și nemorale, după cum cultura fie-cărui popor din ori-care timp și loc conține și asemenea elemente. Și dacă s'ar admite, ca să se întempe aceasta, apoi n'ar mai putea fi vorba de loc de a introduce îmbunătățiri și reforme în progresul moral al omenimei: cultura istorică ce s'a dezvoltat și care e pe cale de a se dezvolta, ar trebui să se privească în toate eventualitățile ca bine dezvoltată și prin urmare ca îndreptățită de a se transpune așa cum e asupra generațiunilor tinere. Din cele ce preced se poate înțelege deci că, pentru educațiune e necesar a se stabili o țintă ideală chiar și în interesul unei culturi adevărate, carea pe cât trebuie să corespundă individualităților particulare și naționale precum și scopurilor vieții practice, pe atât are să fie calificată și de a înălța demnitatea omenescă în posesorii ei. Ce privesc în special ținta ideală ce am văzut că școala lui *Herbert* preface educațiunii, trebuie să se însemue, că aceea e stabilită în mod științific în Etica filosofică a acelei școale și deci, introducându-se în Pedagogie, nu poate să-i detrage aceleia nimic din caracterul ei științific.

Terminând darea de seamă asupra tractatului academicianului *Dilthey*, nu putem să nu adăugem aci câte-va cuvinte pentru cei-ce au să se ocupe mai de aproape cu Pedagogia. După cum e știut științele așa numite practice, precum e și Pedagogia, sânt menite a produce anumite schimbări și îmbunătățiri în cercurile vieții la cari se refer. Despre Pedagogie în special se poate zice, că ea e pârghia cea mai puternică, prin care e dat a se ridica școa-

lele la înălțimea misiunii lor. Despre aceasta ne putem convinge din experiența de toate zilele, carea arată că, cu cât în școalele unei națiuni funcționează învățători și profesori cu calificățiune pedagogică mai înaltă, cu atât acele școale stau la un nivel mai înalt și cu atât și prestațiunile lor sânt mai considerabile. De aci însă urmează, că cei mai de aproape, cari au să se intereseze de a lua notiță de starea Pedagogiei și prin urmare de a profita de progresele ei, sânt oamenii de școală, sânt învățătorii și profesorii, cărora le este încredințată educațiunea și instrucțiunea tinerimei. E drept, că nu numai calificățiunea pedagogică este prin carea învățătorii și profesorii se pun în stare de a-și împlini misiunea lor. Pe lângă acea calificățiune ei trebuie să poșeadă în măsură cât mai deplină și știința și dexteritățile, scurt toate elementele de cultură, ce au să le comunice elevilor lor. Calificățiunea pedagogică însă, carea conține în sine arta de a da, de a comunica altora cultură, e necesară în oare-care măsură chiar și pentru profesorii, cari se ocupă în așa numitele școale de specialitate numai cu propunerea de științe și dexterități; eară pentru învățătorii din școalele primare precum și pentru profesorii din cele secundare seau medii, cari au de a dota pe elevii lor cu cultură conform problemei educațiunii, acea calificățiune le este o necesitate atât de mare, că fără ea nu e cu putință să-și împlinească misiunea cu cunoștința de cauză prin urmare în mod sigur și cu deplin succes. Eată cauza pentru care națiunile cu cât sânt mai înaintate în cultură și prin urmare cu cât sânt în stare de a cunoaște mai bine și condițiunile progresului în cultură, cu atât și stăruiesc mai mult, ca învățătorii și profesorii, chieși de a funcționa în școalele lor, să-și însușească în măsură cât mai deplină calificățiunea pedagogică.

(Din „Transilvania.“)

Ioan Popescu.

„Ciril, Metodie și adevărul ortodoxiei.“

Recenziune de presbiterul Trifon Militariu.

(Fine.)

Nu se ține de tractatul ce mi l-am propus a scrie, esaminarea relațiunilor pontificilor Romani din seclii următori cătră ss. Apostoli slaveni și biserica slaveană. Amintesc numai pe scurt că și papii următori lui Stefan al VI. au fost tocmai așa de ostili bisericii și liturgiei slave introduse de S. Metodie, precum ne putem convinge din decretalele Papilor Ioan X., Ioan XIII., Benedict al VII., Alexandru al II. și Grigorie al VII. dintră carii Papa Alexandru II. nu numai că au oprit liturgia slavă, ci au întrezis încă episcopilor de a primi în cler pe cei de naționalitate slaveană.

În urma tuturor acestora lăsăm fiecăruia în liberă voie de a se pronunța asupra devoțiunii ce au putut să aibă SS. Apostoli Ciril și Metodie cătră

pontificii Romani, cât și asupra deosebitului amor și înclinare a Papilor cătră SS. Ciril și Metodie și cătră biserica slaveană.

Epilog.

Numai provocați fiind de uneltirile papistașilor dalmatini și croați ne-am apucat a scria despre adevărurile ortodoxiei. Stând pe pedestalul toleranței religioase n'am scris pentru de a converti pe cineva, ci numai pentru de a apăra ortodoxia atăcată de adversări. Am fost mișcați de același impuls, de carele au fost mișcat fericitul Fotie, când au scris Papei Nicolae I: „Non contradicendi studio, sed defendendi voluntate“.

Încă la începutul scrierii am afirmat sus și tare, că eu consider și acceptez de învățatură adevărată numai acele dogme creștine, cari au fost crezute de toți în tot locul și în tot timpul: quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est. Acest principiu l-au enunțat un învățat apusean din seclul al V. fericitul Vincent Lérineanul.

Considerând principiul acesta de unicul criteriu și aplicându-l la toate cestiunile de credință pertractate în scrierea mea și mărturisite de biserica ortodoxă, am dovedit, cred până la evidentă, că dogmele și întrebările de credință, în cari diferim noi de apusenii, poșed criteriul indicat și anume că sânt *antice* și au esistat în biserica ortodoxă încă de pe timpul Sântilor Apostoli, că sânt *generale (comune)* și au fost învățatura generală în întreaga biserică ortodoxă și, că în fine sânt *unanim acceptate* de biserica ortodoxă, că adecă le-au mărturisit toate bisericile locale în unanimitate, că așadară toate dogmele și întrebările de credință se bazează pe Sânta Scriptură și au fost uniform profesate de Sântii Părinți și învățătorii ai bisericilor locale, din cari se compune una, sânta, saborniceasca și apostoleasca biserică.

Referitoriu la întâmplările istorice ne-am ținut de principiul, că întâmplările istorice trebuie esaminate cu obiectivitate și fără preocupățiune, și că concludiune adevărată putem face numai atunci, deacă vom lua în considerare toate împrejurările referitoare la unul și același eveniment istoric.

Ce privește isvoarele folosite, am scrutat scrierile celor mai serioși și celebri teologi și istorici apusenii, cu deosebire scrierile mai noi. Aproape toate scrierile bisericesci de caracter polemic precum e și scrierea mea, le finalizează autorii cu provocarea la uniune cu biserica, de care se ține respectivul autor. Eu însă mă abat dela datina aceasta. Eu nu îndemn pe nimenea să-și părăsească biserica sa și să treacă la biserica ortodoxă, căci știu aprețui spiritul seclului în care trăim. Opul meu voesc să-l încheiu în alt mod.

Stimez foarte pe cei ce adorează confesiunea lor, prin carea cred că se vor mântui. Toleranța religioasă e una dintră cele mai capitale virtuți creștine și în interesul păcii și al viețuirii amicabile

avem toate confesiunile creștine mare necesitate de toleranță, ea ne este necesară ca pâinea de toate zilele. Virtutea aceasta o recomand înainte de toate coreligionarilor mei, pe cari soarta i-au aruncat în țeri locuite de confesiuni diferite; toleranța religioasă o recomand înse și celorlalte confesiuni creștine. Recomand toleranța religioasă cu deosebire apusenilor, căci teologii lor se țin de maxima contrară spiritului evanghelic și carea sună: „*tolerantia religiosa est impia et absurda*“.

Ortodocșii sânt deplin convingși despre adevărul învățaturii ortodoxe pe care îl venerază și mărturisesc cu așa mare devoțiune, încât nici o putere lumescă nu-i poate înstrăina de Biserica ortodoxă. Încete deci apusenii cu invitățile de trecere la uniune. Aceste invitări sânt adevărate anachronisme în secolul al XIX. în care au pătuns învățătura și în păturile de jos ale creștinilor, în cât și creștinii de rând știu deosebi acum întră adevăr și neadevăr.

Zis-au Mântuitorul că va fi o turmă și un păstoriu, și aceasta va și fi, căci Christos au pronunțat cuvintele acestea; dar precum se vede pe semne, încă n'au ajuns timpul realizării al acestei profetii.

Noi însă creștinii avem datorința sacră de a netezi calea și de a nu pune pedeci realizării grabnice profetiei acesteia,

Datorința aceasta vom împlini-o, deacă ne vom însuși toleranța religioasă ascultând învățătura Sântului Hilarie de Poitiers, carele zice: „*Dumnezeu e dragostea și Christos, numai în urmă dragostei pentru genul omenesc, au descoperit oamenilor învățătura divină. Să stimăm convingerea și conștiința fiecăruia, și admirând credința neclătită a altora să ne răzimăm în Dumnezeu sperând că numai el cel atotputernic va preface credința unora ca acestia în credința lui Christos*“.

Aceste cuvinte admirabile ale Sântului Hilarie se ni-le imprimăm bine în memorie, dar ce zic memorie, se ni-le imprimăm bine în inimile noastre și se nu uităm nici cuvintele Mântuitorului Christos: **Și va fi o turmă și un Păstoriu!!!**

Suferințele unui învățătoriu

de la naștere până în timpul prezente.

Șchiță adevărată.

Așa-i a mea ursită
Să fiu învățător
Să nu am zi țenită
Până ce voiu să mor.

Așa sânt nemiloasele ursitori, la unii oameni tot rău arse, și apoi cum spun ele așa trebuie să se întemple, că-i altcum nici nu se poate.

Era tocmai în anul 1865 în 20. Septembrie într-o Vineri seara la 9½ oare. În satul R. P. de pe țărmurele riului Poganielu, n'ci într-o casă nu se vedea vr'o zare de lumină. Toți locitorii acelu sat obosiți de lucrul cel greu al zilei dormiau și vi-

sau unii visuri albe, alții negre, alții pistrițe, alții într'alt chip. Deodată dintr'o casă se furișă o rază de lumină și străbătă departe prin aer până la ochii mei și ai unor amici ai mei, cari eram pe vârful dealului numit „coasta vinii“, și admiram frumoasa natură și ceriul plin de stele cu luna întră ele. Să mergem acolo zisei amicilor mei să vedem ce-i? Plecarăm cu toții și după câteva minute ajunserăm înaintea unei case de mărime mijlocie, făcută după stilul vechiu și depărtată de poartă ca la 20 de metri. În curte se afla o fântână și mai multe alte clădiri. Lângă fântână puțin mai la vale era o plută mare; câinii cei răi ne întâmpinară la poartă. Stăpânul casei eși de ne apără de furia lor și ne condusă în lăuntru.

Acolo făcurăm cunoștință cu mai multe persoane, pe cari le lăsăm la o parte afară de o singură muere, stăpâna casei, nevasta omului care ne apăraseră de câni. Ea era o muere înaltă, frumoasă și înțeleaptă și se lupta cu durerile născerei. Stăpânul casei, badea Ion, era un om înalt la statură, frumos la făptură, înțelept și în etate de vr'o treizeci de ani. Scia puțină scriere și cetire, cu az, buchi, cum era pe atunci. El ne condusă într'o chilie ca să ne odichnim, căci aci vezi bine, era moașa și alte mueri cari aveau treabă. Eu unul însă nu m'am culcat ci am observat bine tot ce s'a întemplat în acea noapte sub coperișul casei în care ne aflam, asemenea am observat tot ce s'a întemplat și cu pruncul nou născut până în timpul prezente.

Îndată dupăce amicii mei adormiră, — muerea născu. Pruncul începă a plânge cu glasul debil ce-l avea, moșa îl luă în brațe și îl îmbracă, ear mama din pat oftă odată greu, și zise: Doamne multă-mescu-ți. Toți cei din casă se bucurară și laudară pe Dzeu cu atât mai vortos căci muerea născuse un fecior. Preste o oară lumina se stinse și toți case-nii obosiți se culcară care pe unde și dormiau duși. Cocșii începură a cânta de mezul nopții, dar dintră căseni nime nu-i auzia decât numai eu și mama pruncului.

În curând veniră și ursitorile să deschidă băiatului calea în lume prin ursirea lor. Să așezară pre ursit și una zise: Copilul acesta va fi învățătoriu, va avea să sufere de tiner multe suferințe amare, va trăi mult ca să sufere mult, dar în urmă bine va ajunge. A doua ursitoare să grăbi a adauge: Și va fi acest prunc scump la vorbă, cu minte și voinic frumos se va face, dar de cătane nu va avea parte. Ear a treia le cioută pe toate zicend: Și va trăi pruncul acesta până ce vor arde toate lemnele din vatra focului.

Mama care nu dormise își însemnă toate câte spuseră ursitorile și-i pără bine; la cuvintele celei din urmă însă sări cum pută din pat, se dusă la foc, stinse bine toți țeciunii, îi legă cu îngrijire la olaltă și-i pusă la căpătâniul patului ei; apoi se culcă, adormi și dormi lin până în zori de zi. Desceptân-

du-să a început apoi a îngriji de datorințele materne față de noul pușor de om; dar din ale ursitorilor n'a spus nimăruî nimic, nici chiar bărbatului seu, deși trăia cu el în cea mai dulce dragoste. Dânsa ca mamă era preocupată de viața mititelului.

Când se făcu bine ziua și toți se duseră la ale sele, ea luă legătura cu teciuniî ursiți și o îngropă bine în pământ în fundoanea grădinei, ear' preste ei la locul săpat plântă un fraxin, ce și astăzi stă și e foarte puternic.

În duminica viitoare noul preot N. S. carele chiar atunci venise în comună, boteză mai întâiu pre băețelul și îi pusă numele George.

Pruncul creștea și se întăria făcând multă bucurie părinților, de aceea dânsii îl desmerdau cu dimnutivul „Ghiță“.

Odată Ghiță căzu într'un morb greu, tatăl desperase de viața lui, mama însă n'avea frică — sciți D-Voastră de ce — ei îi era mai mult de suferințele bietului micuț. Moartea nemiloasă n'a rămas însă. Ea veni în casa lui badea Ion, dar nu luă pe copil ci dusă cu sine pe sërmana și iubitoarea lui mamă, lăsându-l pe Ghiță orfan în cruda etate abia de 5 ani. Pre mama lui Ghiță o chema „Trăia“.

Badea Ion după moartea soției sale și după îngroparea ei se dusă la popa din sat îi plăți să mai facă o rugăciune pentru sufletul răposatei, zise și el un „Tatăl nostru“ cu lacrimile pe față, ear' în gândul său își zise: „Așa mi-a fost ursita. Acum când aș avea mai mare bucurie moartea nemiloasă mi-o răpesece lăsându-mă cu acești prunci să le plângi de milă“. Avea adecă badea Ion afară de Ghiță încă două fiice mai mărișoare. Pe una o chema Iconia ear pe alta Ana. Ghiță rămăsă dară în grija tatălui seu și a surorilor sele. Acestea însă nu puteau suporta singure economia casei și de aceea badea Ion se însură, luându-și de nevastă o muere tinăreă din sat, care mai avusă încă doi băbăți, dar cu aceia trăisă foarte scurt timp și nu avusese nici un copil. Ghiță și surorile lui căpătară adecă mamă vitregă ca să-i crească, mamă de plop cu inimă de soc, cum zice oamenii.

(Va urma).

Încunosciințare.

Acte și documente relative la Istoria renascerii României, publicate de Ghenađie Petrescu, episcop de Argeș, Dimitrie A. Sturdza, membrul academ. rom. și Dimitrie C. Sturdza.

Patru mari evenimente stau în istoria modernă a României ca semne văzute și pipăite ale viitoriului ei: revolta lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluțiunea din 1848, rostirea vojnței națiunii din 1857, și resboiul din 1877.

După un secol de apăsare, de umilire și de dominațiune străină, domnul Tudor ridică drapelul național și Fanarioții fură isgoniți de pe tronurile domnesci din Bucuresci și Iași.

Donăzeci-si-septe de ani în urma acelei acțiuni generoase și de o energie extraordinară, când ne amintim starea țerii și a Europei de atunci, un mănunchi de băbăți aprinși de iubire de patrie, luminați de ideile lumii culte, dau o noaună impulsione națiunii, sdrobind lanțurile sclăviei, în care o ținea protectoratul Rusiei, înainte-mergătoriul realei încorporațiunii a statului și a desființării poporului românesc. Vitalitatea națiunii fu proclamată în momentul, în care „regulamentul organic“ fu ars în mijlocul Bucurescilor și constituțiunea scrisă ca programă a viitoriului.

Tudor peri și revoluționarii din 1848. se duseră în exil; dar sēmēnța cea bună dede roade neașteptate. Ideile și simțemintele patriotice se lătiră în toată țeara, umplură inimile celor nestricați și necorupți de Fanarioți, de Ruși și de Turci. Națiunea voia să fie liberă, să fie ea însuși stăpână pe destinile ei; ea avea consciința, că este capabilă să se constituie și să se organizeze singură și de sine și să ocupe locul însemnat ce i-se cuvine întră popoarele Europei civilizate.

Cinci ani abea trecură dela măreța manifestare din 1848. și colosul dela Nord se asvirli din nou asupra Orientului și, de reușia atunci, România era să fie întâia victimă a cutropitoriului. Deocamdată Rusia ne luă ca zălog. Europa însă veghia. După o luptă uriașă, Anglia, Franca și Italia puseră term celui nesățios. Sub ruinele Sebastopolului fură înmormântate tractatele ruso-turcesci și cu diusele dispărū și protectoratul asupra principatelor dunărene.

Rusia zăcea sdrobită, ear' poporul românesc, despre care cancelarul imperiului rusesc zicea la 1848. că represiată o pretinsă naționalitate perdută în întunerecul secolilor, poporul românesc, la întrebarea ce i-se făcu de Europa, răspunse cu voace tare și băbăte, că voesce a fi ceea-ce a fost totdeuna în timpurile de furtună, — bulevardul civilizațiunii apusene în Orient, sentinela redesteptată a marelui împărat Traian.

Aceasta este semnificarea voturilor date de divanurile ad-hoc în memorabilele zile din luna lui Octomvrie 1857. în urma cărora Româniî lucrară denă decenii, cu voință nestrămutată și credință tare și sinceră, la realizarea acelor voturi, mandatul imperativ al națiunii.

Astfel se fă-ū, că atunci, când oara sună, țeara a fost gata și în picioare, ea să și iee cu sabia în mână independența deplină și să și așeze ființa politică potrivit cu chemarea ei. Regatul român se proclamă, ea și independența României de națiunea însăși, ear' Europa recunoscu ceea-ce devenise, pentru înșiră ei proprie o necesitate neînlăturală.

(Va urma).

Programa

examenelor dela Institutul teologic și pedagogic cu finea
semestrului I. al anului scol. 1889/90.

Ziua	Oara	Obiectul	Cursul
Luni 22. Ian. 3. Faur	8—12 a. m.	În institutul teologic. Dogmatica Archeologia Catichetica Morală Dreptul canonic Exegeza	II. I. III. II. III. I.
Marti 23. Ian. 4. Faur	8—12 a. m.	În institutul pedagogic. Religia Geometria Istoria patriei Limba magiară Limba magiară Limba magiară Geografia Limba germană Fisica	I. II. III. I. II. III. I. II. III.
Mercuri 24. Ian. 5. Faur	8—12 a. m.	În institutul teologic. Pastorală Dreptul canonic Gramatica rom. Exegeza Exegeza Psihologia	III. II. I. II. III. I.
Joi 25. Ian. 6. Faur	8—12 a. m.	În institutul pedagogic. Religiunea Aritmetica Geometria Propedeutica pedagogică Pedagogia Ist. nat. și economia rurală Geografia Limba română Limba germană	II. I. III. I. II. I. III. I. III.
Vineri 26. Ian. 7. Faur	8—12 a. m.	În institutul teologic. Literatura rom. Istoria bisericească Pedagogia Isagogia Retorica Economia rurală	III. I. II. I. III. II.
Sâmbătă 27. Ian. 8. Faur	8—12 a. m.	În institutul pedagogic. Religiunea Aritmetica Geometria Istoria naturală Istoria universală Limba română Fisica Limba germană Constituția patriei	III. II. I. III. II. III. II. I. III.

Ziua	Oara	Obiectul	Cursul
Sâmbătă 27. Ian. 8. Faur	3—6 d. a.	În institutul teologic. Economia rurală Tipicul preotesic Tipicul cantoral Cântarea bisericească Muzica vocală Muzica instrumentală	III. I. II. III. I. II. III. I. II. III. I. II.
Luni 29. Ian. 10. Faur	8—12 a. m.	În institutul dedagogic. Aritmetica Limba română Pedagogia Ist. nat. și economia rurală Istoria universală Economia rurală Geografia Fisica	III. II. III. II. I. III. II. I.
	3—7 d. a.	În institutul pedagogic. Igiene Cântarea bisericească și tipicul cantoral Muzica vocală și instrum.	I. II. III. I. II. III. I. II. III.

Varietăți.

Sărbarea Botezului Domnului în Sibiu. În anul acesta ziua Arătării Domnului s'a serbat în Sibiu cu pompa cuvenită. În biserica din cetate a servit însuși I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit, *Miron Romanul*, asistat de: Preacuv. Sa dl archim. și vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu; Preacuv. Sa Nicanor Frateșiu, protosincol și asesor cons.; P. O. DD. Z. Boiu asesor cons. și I. Ghibu prof. sem., protodiaconul Dr. I. Crișan prof. sem. și diaconul I. Popoviciu prof. și dir. la școala elem. a reuniunii fem. rom. de aici. Cu obicinuita festivitate militară s'a făcut sântirea apei și la biserica din suburbiul Iosefin, unde a servit și preotul nostru militariu păr. Simeon Popoviciu, la sântirea apei în frunte cu muzica militară s'a prezentat aproape un batalion de soldați, cari la actul sântirii apei au dat 3 salve cu pușcile.

Concurs. Ministrul de culte și instrucțiune publică a scris concurs cu termen până la 31. Ianuarie a. c. n. pentru conferirea unui eventual și mai multor stipendii de câte 100 fl. din fundațiunea „*Besán József*”. La stipendiile din această fundațiune pot concurge elevii dela orî-ce școală medie din patrie, fără deosebire de confesiune, ear concursurile adresate ministrului de culte și instrucțiune publică până la termenul indicat se le înainteze direcțiunei institutului accludend la cerere: a) atestat de paupertate; b) atestat scolariu de pe anul 1888/9; c) atestat dela autoritatea comunală despre starea familiei; d) concurentul se arete dacă el s'au vre-un frate al seu are vre-un ajutoriu sau stipendiu, și din ce fundațiune, și e) se se numească acea cassă, la care eventual se i se asemneze stipendiul.

Comitetul balului român din Viena sub înaltul protectorat al A. S. I. Arhiducele Rainer. *Comitetul balului român din Viena* s'a constituit sub președința Dnului Dr. St. N. Ciurcu. Cele mai distinse dame din aristocrație au binevoit a primi patronatul. Balul se va da în Cursalonul din Stadtpark în 5/17 Februarie a. c. Pentru Comitet: Dr. C. Diaconovich, președinte. A. Ap. Ibrailean, secretariu.

Date statistice despre mișcarea populației gr. or. rom. în Caransebeș în anul 1889. În anul 1889. au fost 94 de nașteri și anume 41 de băieți și 53 de fete. În anul 1888. sau născut 99 de indivizi și anume 52 de băieți și 47 de fete. Se vede că în anul 1889. s'au născut cu 11 băieți mai puțini ca în anul 1888. și fete mai multe cu 6. Preste tot luat casurile de nascere sânt mai puține cu 5 în anul 1889. va se zică scăzământ. Dintră cei 96 de indivizi născuți în 1889. sânt 21 din pat nelegiuit și anume 8 băieți și 19 fete. În asemenare cu anul 1888. născerile ilegale s'au în mulțit cu 5. Causa sânt concubinatele. Cununii în anul 1889. s'au făcut 26 adecă tot atâtea ca în anul 1888. Dintre căsătoriile încheiate în 1889. sânt 21 între indivizi de religiunea gr. or. și 5 între indivizi de religiuni mestecate; pe când în anul 1888. au fost 3 căsătorii de religiuni mestecate, în anul 1889. numărul acestor căsătorii au crescut cu 2. Casuri de moarte în anul 1889. au fost de toate 112 și anume 54 de bărbați și 58 de femei. În anul 1888. au murit 90 de indivizi și anume 47 de bărbați și 43 de femei va se zică în anul 1889. au murit mai mult cu 7 bărbați și 15 femei ca în anul 1888. Preste tot casurile de moarte în anul 1889. au fost cu 22 mai multe ca în anul 1888. Comparând casurile de moarte din 1889. cu casurile de nașteri tot din acest an, rezultă că casurile de moarte au fost cu 18 mai multe ca cele de nașteri; ear în anul 1888. casurile de moarte cu 13 mai multe ca casurile de nașteri.

Necrolog. Primim trista scire, că în etate de 62 de ani a reposat demnul preot din Ieșelnița, *Iosif Badescu*, tatăl secretariului nostru consistorial, Traian Badescu, Dr. în teologie.

Avis!

Subscriși în înțelesul §-lui 13. din statutele Societății de lectură din loc, aducem pe această cale la cunoștința membrilor acestei Societăți că adunarea generală anuală, conform hotărârii ddo 11. Ianuarie a. c. v., se va ținea în 28. Ianuarie a. c. st. v., pe lângă următorul program:

- a) Raportul comitetului,
- b) Socoata casariului,
- c) Alegerea noului comitet și
- d) Statorirea bugetului pe anul 1890.

Onorații membrii prin aceasta sânt poștiți a lua parte la amintita adunare generală.

Din ședința comitetului, ținută în Caransebeș la 11. Ianuarie 1890.

Ioan Topal,
președinte.

Gerasim Sêrb,
secretariu.

Bibliografie.

Cu plăcere anunțăm că opul „Cuvântări funebreale și memoriale“ de *Zacharia Boiu*, asesor coosistorial etc.

a apărut de sub tipariu în editura autorului în Sibiu. Acest op de mult dorit împlinesce o lipsă foarte sêmțită în literatura noastră bisericească. Părintele Boiu este cunoscut ca orator eclasiastic de frunte. Cuvântările sele de față, compuse după toate regulele oratorice, ne dau cea mai bună dovadă despre aceasta. Densul are o limbă curgătoare, dulce, duiosă și totdeodată puternică; ear cu privire la formele și curățenia limbei, Părintele Boiu sta pe nivelul desvoltării de astăzi. Cetitoriul se simte mișcat de asemenările cele atât de firesci, atât de vii. — Opul cuprinde 24 de cuvântări funebreale și memoriale, compuse pentru anumite persoane, apoi o colecțiune de texturi biblice pentru cuvântări funebreale, potrivite la bărbați, la femei și la copii, care înlesnesce foarte mult compunerea unei atari cuvântări. Opul broșurat, constă-toriu din 240 pag. 8° mare, costă 1 fl. 50 cr. Noi îl recomândăm mult atențiunei preoților nostri.

„**Transilvania**,” foaia „Asoțiațiunei transilvane“, apare dela începutul anului curent sub redacțiunea noului secretariu dl *Ioan Popescu*, binecunoscutul scriitoriu pedagogic, care a fost ales în locul d-lui *Georgiu Barițiu*, actualul președinte al „Asoțiațiunei“, care ca prim secretariu al „Asoțiațiunei“ a redactat-o până acum timp de 20 de ani. Pe temeul hotărârii comitetului „Asoțiațiunei“ acest organ în anul nou va apărea cu ortografia Academiei Române, în format 8°, purtând fiecare număr înveli-toare. — Cuprinsul numărului 1 dela 15 Ianuarie este următoriu: Cătră on. cetitori, de *Ioan Popescu*; Româniî Istrieni, de *Vincentiu Nicoară*; Cărțile cele mai bune și bibliotecile populare, de *Dr. Georgiu Popa*; Pedagogia în Academia de sciință din Berlin, de *I. Popescu*: Un document istoric, și literatura poporală (colinde), de *G. Sima* al lui *Ioan*. Partea oficială.

„**Românische Revue**“ Politisch-literarische Monatschrift I. Heft VI. Jahrgang Wien, Jänner, 1890. Inhalt: Zum Jahreswechsel. — Auf schiefer Ebene (Die Konsequenzen der magyarischen Suprematie für die Monarchie). — Der Process Doda — Zur Geschichte der Rumänen von Marmarosch. Von Dr. D. Onciul. — Kirchenstatistische Daten aus dem Königreiche Rumänien. Von *Dimitrie Dan* gr. or. Pfarrcooperator. — Volkslieder. Deutsch von *L. V. F.* — Bobocel. Aus dem rumânischen des I. Slavici von *Gustav Troll*. — Das Gebet eines Daken (Rugăciunea unui Dac). Von *Michael Eminescu*. Deutsch von *Em. Grigorovitz*a. — Der Hirt von Sinaia. Von *Elena Hübsch* geb. *Băjesco*. — Rundschau: Aus dem Ungarischen Parlamente. — Der Handfortigkeits-Unterricht bei den siebenbürger Rumänen. Von Prof. Dr. *Constantin Tomasciuc*. — Litteratur: „Von Amboss“, von *Carmen Sylva*. — Aus dem Orient. — Neue Bücher.

Nr. 380. prot. ex 1889.

Concurs.

În conformitate cu decisu Venerab. Consistoriu diecesan din 21. Decemvrie 1889 Nr. 1088. B. se escrie de nou concurs pentru întregirea definitivă a postului de preot în parochia de clasa a III-a din comuna *Verciorova*

potopresbiteratul Caransebeșului cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Dotățiunea:

1. Sesiunea parochială de 33 jugere cu venit anual de 150 fl. v. a.

2. Birul parochial dela 220 case câte 50 cr. dela fie-care număr de casă în sumă de 110 fl.

3. Competințele stolare cari în calcul mediu fac la an 110 fl. se plătesc după norma stolară staverită de sinodul eparchial din anul 1880 sub Nr. 130. protoc. și anume dela locuitorii de clasa I. cari plătesc dare directă 8 fl.; dela cei de clasa a II. cari plătesc dare directă dela 4 fl. în sus și dela cei de clasa a III. cari plătesc dare directă până la 4 fl.

4. Alte venite accidentale sigure 30 fl. v. a. și quartir natural corespunzătorii.

Doritorii de a ocupa acest post sânt poftiți a-și trimite recursurile lor instruate conform statutului organic și adresate comitetului parochial la P. On. domn protopresbiter al Caransebeșului până la termiul îndigitat.

Dela recurenți se cere ca, cu scirea protopresbiterului nostru, să se prezenteze în biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare.

Verciorova, din ședința comitetului parochial ținută în 7. Ianuarie 1890.

[3] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual.

Nr. 391. 1889.

Concurs.

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 3/15. Decemvrie 1888. Nr. 554. șc. se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din *Socenî* protopresviteratul Caransebeșului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumente:

1. Salarîu în bani 400 fl. v. a.

2. Diurne pentru conferințele învățătoresci 10 fl.

3. Două jugere de livadă estravilană, locuință liberă în edificiul școalei cu grădină intravilană.

Cei ce doresc a reflecta la acest post sânt poftiți a-și trimite recursurile lor instruate conform statutului organic și regulamentelor esistente, și adresate comitetului parochial din *Socenî* la oficiul pretopresviteral gr. or. rom. al Caransebeșului, până la termiul îndigitat.

Socenî, din ședința comitetului parochial ținută în 27. Decemvrie 1889.

[1] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual *Andrei Ghidiu*.

Concurs.

Pe baza ordinațiunei consistoriale ddto 4 Novembre 1889 Nr. 840 B. se escrie concurs pentru întregirea parochiei vacante gr. or. rom. de clasa II-a din *Denta*, protopresbiteratul Ciacovei, comitatul Timiș cu termen de re-

curgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“, eară alegerea se va ținea Duminecă în 4 Februarîu 1890.

Emolumentele sânt:

a) O sesiune parochială, începând cu anul economic 1890/91, ear până atunci din arênda sesiunei de 385 fl. v. a., din care sumă are a solvi preotul contribuțiunea regească, regularea apelor și equivalentul.

b) Stola usuată, apoi dela o molitvă 30 cr., pomenirea mortului șese săptămâni 60 cr.

c) Birul parochial dela 200 case și anume: dela o sesiune 60 de oche de grâu, dela jeleriu aibă casă ori nu aibă 5 oche; decât jeleriu are până la 7 jugere de pământ, după fie-care juger mai câte o ocă de grâu.

Nefiind casă parochială, alesul preot are însuși să-și plătească cartirul.

Doritorii de a ocupa această parochie, sânt avisați ca recursurile lor bine instruate, conform statutului org. bis. și regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial, să le subștearnă M. On. D. Aureliu Drăgan adm. protopresviteral în Ciacova. Preoții recurenți la această parochie au să dovedească prin rezoluțiune consistorială, cumcă până cu finea anului 1889. și-au plătit cotribuțiunea, regularea apelor, equivalentul și competența protopopească și că în urmarea plățirei amintitelor comprtinte li se permite a recurge pentru dobândirea acestei parochii.

În fine recurenții sânt poftiți a se presenta în vre-o duminecă seau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arêta desteritatea lor în cântare și oratorie.

Denta în 17. Decembre 1889.

[56] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, administrator protopresviteral.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 27. Iuliu 1889. Nr. 670. B., comitetul parochial gr. or. român din *Prigor* (pptul Mehadiel) escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericei, pelângă suma de 2142 fl. 70 cr. v. a. specificată în planul de renovare. Licitațiunea se va ținea în *Prigor Lunî* la 19. Februarie (3. Martie) 1890. la 9 oare a. m.

Întreprinzătorii, cari doresc a primi acest lucru, sânt poftiți a se presenta la termiul amintit în fața locului, avend a depune înainte de începerea actului de licitațiune un vadiu de 10% din prețul esclamării în bani gata seau în hârtii de stat, care vadiu, în cazul primirei întreprinderii, va rămânea depus în lada bisericei până la colaudarea și primirea lucrului seversit.

Planurile, condițiunile și alte împrejurări mai de aproape referitoare la renovare, se pot vedea în oarele oficioase în cancelaria oficiului parochial din *Prigor*.

Prigor, din ședința comitetului parochial ținută la 31. Decemvre 1889.

[2] 2—3

Iosif Campianu,
președintele com. par.

Iosif Toader,
notariul com. par.

